

Warszawa, dnia 21 stycznia 2013 r.

**PAŃSTWOWA
KOMISJA WYBORCZA**

ZPOW - 703-5/13

**Wybory i referenda lokalne w trakcie kadencji
organów jednostek samorządu terytorialnego
(lata 2011-2012)**

I. Wygaśnięcie mandatów

1. W toku kadencji organów samorządu terytorialnego w latach 2011-2012 wygasły:
 - 1) mandaty 2109 radnych: w tej liczbie mieści się:
 - 1432 mandaty radnych gmin, w tym 778 mandatów radnych gmin do 20 tys. mieszkańców gmin,
 - 570 mandatów radnych powiatów,
 - 81 mandatów radnych sejmików województw,
 - 26 mandatów radnych dzielnic;
 - 2) mandaty 50 organów wykonawczych gmin; w tej liczbie mieści się:
 - 31 mandatów wójtów,
 - 18 mandatów burmistrzów,
 - 1 mandat prezydenta miasta;
 - 3) najwięcej mandatów radnych wygasło w woj. mazowieckim – 251 mandatów, a najmniej w woj. opolskim – 57 mandatów.
2. Przyczynami wygaśnięć mandatów radnych było w szczególności:
 - zrzeczenie się mandatu – 999 mandatów, w tym 354 mandaty w radach gmin do 20 tys. mieszkańców
 - wybór na wójta (burmistrza, prezydenta miasta) – 532 mandaty,
 - śmierć – 231 mandatów,

- naruszenie ustawowego zakazu łączenia mandatu radnego z wykonywaniem innych funkcji lub działalności – 123 mandaty,
 - utrata prawa wybieralności lub brak tego prawa w dniu wyborów – 82 mandaty,
 - orzeczenie przez sąd nieważności wyboru lub wyborów – 41 mandatów,
 - odwołanie rady w referendum – 40 mandatów,
 - odmowa złożenia ślubowania – 37 mandatów,
 - niezłożenie w terminie oświadczenia o swoim stanie majątkowym – 12,
 - zmiana granic okręgów wyborczych – 3.
3. Mandaty wójtów, burmistrzów, prezydentów miast wygasły wskutek:
- śmierci – 21 mandatów,
 - zrzeczenie się funkcji – 11 mandatów,
 - braku prawa wybieralności – 9 mandatów,
 - odwołań w referendum – 7 mandatów,
 - orzeczenia sądu o nieważności wyborów – 2 mandaty.

II. Przeprowadzone wybory i referenda

4. W związku z wygaśnięciem mandatów przeprowadzono 681 akcji wyborczych (345 w 2011 r. i 336 w 2012 r.). W tym:
- wybory uzupełniające do 611 rad gmin do 20 tys. mieszkańców,
 - wybory ponowne do 25 rad gmin, w tym 1 rady dzielnicy m. st. Warszawy,
 - wybory przedterminowe do 3 rad gmin,
 - wybory przedterminowe wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w 39 gminach,
 - wybory ponowne wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w 3 gminach.
5. Głosowania nie przeprowadzono w 153 wyborach uzupełniających z powodu zgłoszenia tylko jednego kandydata, z tego w 2011 r. nieprzeprowadzono 65 głosowań, a w 2012 r. nieprzeprowadzono 88 głosowań.
6. W 10 przypadkach nieprzeprowadzono wyborów uzupełniających z powodu braku kandydatów. Były to wybory do:
- Rady Gminy Milanów woj. lubelskie, zarządzone na dzień 5 czerwca 2011 r.

Rady Gminy Stara Dąbrowa woj. zachodniopomorskie, zarządzane na dzień 19 czerwca 2011 r.

Rady Gminy Paszowice woj. dolnośląskie, zarządzane na dzień 13 marca 2011 r.

Rady Gminy Uścimów woj. lubelskie, zarządzane na dzień 22 lipca 2012 r.

Rady Gminy w Bolesławiu woj. dolnośląskie, zarządzane na dzień 19 sierpnia 2012 r.

Rady Gminy Malechowo woj. zachodniopomorskie, zarządzane na dzień 2 września 2012 r.

Rady Gminy Zakrzew woj. mazowieckie, zarządzane na dzień 9 września 2012 r.

Rady Gminy Filipów woj. podlaskie, zarządzane na dzień 16 września 2012 r.

Rady Gminy Siemyśl woj. zachodniopomorskie, zarządzane na dzień 23 września 2012 r.

Rady Gminy w Gaworzycach woj. dolnośląskie, zarządzane na dzień 16 grudnia 2012 r.

7. Odkondurowało się 78 referendów gminnych w sprawie odwołania organu gminy przed upływem kadencji. W tej liczbie:

- w sprawie odwołania wójta (burmistrza, prezydenta miasta) – w 42 gminach,
- w sprawie odwołania wójta i rady – w 17 gminach (referenda podwójne),
- w sprawie odwołania rady – w 2 gminach .

W wyniku przeprowadzonych referendów odwołano:

- 2 rady: gminy Nowinka woj. podlaskie i miasta Bytom woj. śląskie,
- 2 wójtów: gminy Wizajny woj. podlaskie i gminy Lewin Kłodzki woj. dolnośląskie,
- 4 burmistrzów miast: Ostródy woj. warmińsko-mazurskie, Kłodawy woj. wielkopolskie, Wałcza woj. zachodniopomorskie, Raciąża woj. mazowieckie,
- 1 prezydenta Miasta Bytom woj. śląskie.

Pozostałe referenda były nieważne ponieważ wzięło w nich udział mniej niż 3/5 liczby osób biorących udział w wyborach danego organu.

8. Najwięcej akcji wyborczych – 80 – przeprowadzono w woj. mazowieckim, w tym: 67 wyborów uzupełniających, 4 wybory przedterminowe, 5 wyborów ponownych do rady dzielnicy i 4 referenda. Najmniej akcji wyborczych – 19 – przeprowadzono w woj. opolskim, w tym: 18 wyborów uzupełniających i 1 referendum.

III. Frekwencja

9. W wyborach uzupełniających do rad gmin najniższa frekwencja była w gminie Pokój woj. opolskie 5,63%, najwyższa w gminie Niegosławice woj. lubuskie 84,46%. Średnia frekwencja w wyborach uzupełniających wyniosła 23,18%.
10. W wyborach ponownych najniższa frekwencja była w wyborach do Rady Miasta Wałbrzycha – 12,88%, najwyższa w wyborach do Rady Gminy Wodzierady woj. łódzkie – 79,15%. Średnia frekwencja wyniosła 47,58%.
11. W przedterminowych wyborach wójtów (burmistrzów, prezydentów miast) najniższa frekwencja wyniosła w Bytomiu – 27,90%, najwyższa w gminie Wiżajny woj. podlaskie – 83,28%. Średnia frekwencja w tych wyborach wyniosła 36,88%.
12. W referendach w sprawie odwołania organów gminy najniższa frekwencja była w głosowaniu w sprawie odwołania wójta Gminy Jeleśnia woj. śląskie – 3,39%, najwyższa w głosowaniu w sprawie odwołania wójta Gminy Lewin Kłodzki woj. dolnośląskie – 48,83%. Średnia frekwencja wyniosła 15,41%.

IV. Średnia liczba kandydatów

13. W wyborach uzupełniających ogółem zgłoszono 1564 kandydatów; średnia liczba kandydatów na mandat wyniosła 2 kandydatów. Najmniej kandydatów na jeden mandat było w 6 gminach – od 1 do 2 kandydatów. Najwięcej zgłoszonych kandydatów na jeden mandat – 11 kandydatów było w wyborach do Rady Gminy Gryfów Śląski woj. dolnośląskie oraz 10 kandydatów na jeden mandat w wyborach do Rady Gminy Trawniki woj. lubelskie i do Rady Gminy Rzepin woj. lubuskie.
14. W wyborach uzupełniających 24 kandydatów zgłosiły komitety wyborcze partii politycznych; 20 – kandydatów – SLD, 3 kandydatów – PSL, 1 kandydata – Ruch Palikota. Stowarzyszenia i organizacje społeczne zgłosiły 29 kandydatów. Pozostałych 1511 kandydatów zgłosiły komitety wyborcze wyborców.

15. W wyborach uzupełniających wybrano: 10 radnych zgłoszonych przez komitety wyborcze partii politycznych – 7 radnych z SLD, 2 radnych z PSL, 1 radny z Ruchu Palikota, 14 radnych zgłoszonych przez stowarzyszenia i organizacje społeczne. Pozostali wybrani radni zgłoszeni byli przez komitety wyborcze wyborców.
16. W wyborach przedterminowych wójtów, (burmistrzów i prezydentów miast) liczba kandydatów na jeden mandat wahała się od – 2 kandydatów w wyborach Wójta Gminy Bestwina woj. śląskie i w wyborach Burmistrza Gminy Stary Sącz woj. małopolskie do 10 kandydatów w wyborach Prezydenta Bytomia woj. śląskie.
W sumie w wyborach kandydowały 194 osoby, co daje średnio 5 kandydatów na mandat.
17. W wyborach przedterminowych 10 kandydatów zgłosiły komitety partii politycznych; 3 kandydatów – PSL, 3 kandydatów – SLD, 2 kandydatów – PiS, 2 kandydatów – Ruch Palikota, 5 kandydatów zgłosiły komitety wyborcze organizacji. Komitety wyborcze wyborców zgłosiły 179 kandydatów.
18. W wyborach przedterminowych wybrano 1 wójta zgłoszonego przez komitet wyborczy partii PSL, pozostali wybrani wójtowie (burmistrzowie, prezydenci miast) byli zgłoszeni przez komitety wyborcze wyborców.

V. Kandydaci według wieku i płci

19. W wyborach uzupełniających kandydowało:

- 1) 469 kobiet, w tym:
 - a) do 29 lat – 31 kobiet,
 - b) od 30 do 39 lat – 114 kobiet,
 - c) od 40 do 49 lat – 138 kobiet,
 - d) od 50 do 59 lat – 143 kobiety,
 - e) od 60 lat i więcej – 43 kobiety.
- 2) 1095 mężczyzn, w tym w wieku:
 - a) do 29 lat – 125 mężczyzn,

- b) od 30 do 39 lat – 232 mężczyzn,
- c) od 40 do 49 lat – 232 mężczyzn,
- d) od 50 do 59 lat – 356 mężczyzn,
- e) od 60 lat i więcej – 150 mężczyzn.

20. W wyborach przedterminowych wójtów (burmistrzów i prezydentów miast) kandydowało:

- 1) 28 kobiet, w tym w wieku:
 - a) od 30 do 39 lat – 10 kobiet,
 - b) od 40 do 49 lat – 10 kobiet,
 - c) od 50 do 59 lat – 8 kobiet.
- 2) 166 mężczyzn, w tym w wieku:
 - a) do 29 lat – 7 mężczyzn,
 - b) od 30 do 39 lat – 41 mężczyzn,
 - c) od 40 do 49 lat – 44 mężczyzn,
 - d) od 50 do 59 lat – 57 mężczyzn,
 - e) od 60 lat i więcej – 17 mężczyzn.

Załączniki:

Dane statystyczne wyborów i referendów lokalnych w latach 2011 – 2012.

Przewodniczący
Państwowej Komisji Wyborczej

Stefan J. Jaworski

Polska - statystyki wygaśnięcia mandatów radnych

<i>Lp.</i>	<i>Podstawa prawna wygaśnięcia mandatu/ów</i>	<i>Sejmik Województwa</i>	<i>Rady powiatów</i>	<i>Rady gmin</i>	<i>Rady dzielnic</i>	<i>Ogółem</i>
1.	pisemne zrzeczenie się mandatu; Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw art. 190 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 8 ust. 1 ustawy o ustroju m. st. Warszawy	-	-	-	7	7
2.	utrata prawa wybieralności lub brak tego prawa w dniu wyborów; Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw art. 190 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 8 ust. 1 ustawy o ustroju m. st. Warszawy	-	-	-	1	1
3.	orzeczenie o nieważności wyborów lub wyboru radnego; Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw art. 61 ust. 2 w zw. z art. 7 ust. 2 ustawy o ustroju m. st. Warszawy	-	-	-	1	1
4.	odwołanie rady miasta w drodze referendum; ustawa o referendum lokalnym art. 67 ust. 2	-	-	25	-	25
5.	pisemne zrzeczenie się mandatu; Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw art. 190 ust. 1 pkt 2	57	205	708	15	985
6.	naruszenie ustawowych zakazów łączenia mandatu z wykonywaniem funkcji lub prowadzeniem działalności gospodarczej; Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw art. 190 ust. 1 pkt 2a	1	29	91	1	122
7.	śmierć; Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw art. 190 ust. 1 pkt 5	3	31	197	-	231
8.	Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne. (Dz.U. Nr 106, poz. 679 ze zmianami)	-	-	1	-	1
9.	niezłożenie w terminach, określonych w odrębnych przepisach, oświadczenia o swoim stanie majątkowym; Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw art. 190 ust. 1 pkt 1b	-	-	12	-	12
10.	odmowa złożenia ślubowania; Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw art. 190 ust. 1 pkt 1	1	8	28	-	37
11.	utrata prawa wybieralności lub brak tego prawa w dniu wyborów; Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw art. 190 ust. 1 pkt 3	1	17	63	-	81
12.	rozwiązanie rady z powodu zmniejszenia składu poniżej 3/5 ustawowego w wyniku zmian w podziale terytorialnym; Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw art. 197 ust. 5	-	29	-	-	29
13.	orzeczenie o nieważności wyborów lub wyboru radnego; Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw art. 61 ust. 2	-	2	38	-	40
14.	wybór na wójta (burmistrza, prezydenta miasta); Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw art. 190 ust. 1 pkt 2b	17	277	237	1	532
15.	odwołanie rady gminy w drodze referendum; ustawa o referendum lokalnym art. 67 ust. 2	-	-	15	-	15
16.	Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r., Nr142, poz. 1591 z późniejszymi zmianami)	-	-	3	-	3
Podsumowanie:		80	598	1418	26	2122

Polska - statystyki wygaśnięcia mandatów na urzędy wójtów, burmistrzów, prezydentów

<i>Lp.</i>	<i>Podstawa prawna wygaśnięcia mandatu/ów</i>	<i>Prezydent</i>	<i>Burmistrz</i>	<i>Wójt</i>	<i>Ogółem</i>
1.	utrata prawa wybieralności lub nieposiadanie go w dniu wyborów; ustawa o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta art. 26 ust. 1 pkt 3	-	4	5	9
2.	śmierć; ustawa o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta art. 26 ust. 1 pkt 7	-	7	14	21
3.	odwołanie w drodze referendum; ustawa o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta art. 26 ust. 1 pkt 8	1	4	2	7
4.	orzeczenie o nieważności wyborów; ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw art. 61 ust. 2 w zw. z art. 2 ust. 2 ustawy o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta	-	1	1	2
5.	zrzeczenie się mandatu; ustawa o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta art. 26 ust. 1 pkt 2	-	2	9	11
Podsumowanie:		1	18	31	50

Statystyka wyborów i referendów w sprawie odwołania organów samorządu terytorialnego przeprowadzonych w 2012 r.

Wyszczególnienie	Polska ogółem	Województwo															
		dolnośląskie	kujawsko-pomorskie	lubelskie	lubuskie	łódzkie	małopolskie	mazowieckie	opolskie	podkarpackie	podlaskie	pomorskie	śląskie	świętokrzyskie	warmińsko-mazurskie	wielkopolskie	zachodniopomorskie
Referenda w sprawie odwołania organów samorządu terytorialnego	61	9	-	1	2	4	1	4	1	1	5	7	9	3	5	7	2
z tego																	
referendum w sprawie odwołania rady	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
referendum w sprawie odwołania wójta	42	5	-	1	1	3	1	3	1	1	4	6	6	2	3	3	2
referendum w sprawie odwołania wójta i rady	17	3	-	-	1	1	-	1	-	-	-	1	3	1	2	4	-
Wybory przedterminowe wójta (burmistrza, prezydenta miasta)	27	3	3	1	2	3	1	1	-	-	2	-	3	-	3	4	1
z tego																	
wybory wójta	15	1	-	1	1	3	-	1	-	-	2	-	3	-	2	1	-
wybory burmistrza	12	2	3	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	3	1
wybory prezydenta miasta	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wybory ponowne wójta (burmistrza, prezydenta miasta)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wybory uzupełniające do rad gmin w gminach do 20 tys. mieszkańców	304	22	26	34	16	22	12	33	5	16	17	12	18	14	14	24	19
Wybory ponowne do rad gmin i dzielnic m. st. Warszawy	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
z tego																	
w gminach do 20 tys.	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
w gminach pow. 20 tys. i dzielnicach	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Wybory przedterminowe do rad gmin	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-

Statystyka wyborów i referendów w sprawie odwołania organów samorządu terytorialnego przeprowadzonych w kadencji 2010 - 2014

Wyszczególnienie	Polska ogółem	Województwo															
		dolnośląskie	kujawsko-pomorskie	lubelskie	lubuskie	łódzkie	małopolskie	mazowieckie	opolskie	podkarpackie	podlaskie	pomorskie	śląskie	świętokrzyskie	warmińsko-mazurskie	wielkopolskie	zachodniopomorskie
Referenda w sprawie odwołania organów samorządu terytorialnego	61	9	0	1	2	4	1	4	1	1	5	7	9	3	5	7	2
z tego																	
referendum w sprawie odwołania rady	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
referendum w sprawie odwołania wójta	42	5	0	1	1	3	1	3	1	1	4	6	6	2	3	3	2
referendum w sprawie odwołania wójta i rady	17	3	0	0	1	1	0	1	0	0	0	1	3	1	2	4	0
Wybory przedterminowe wójta (burmistrza, prezydenta miasta)	39	4	4	1	2	5	2	4	0	0	3	0	5	0	4	4	1
z tego																	
wybory wójta	25	1	0	1	1	5	1	4	0	0	3	0	5	0	3	1	0
wybory burmistrza	13	2	4	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	3	1
wybory prezydenta miasta	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wybory ponowne wójta (burmistrza, prezydenta miasta)	3	0	0	2	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wybory uzupełniające do rad gmin w gminach do 20 tys. mieszkańców	611	47	54	62	30	42	26	67	18	39	26	31	34	23	23	47	42
Wybory ponowne do rad gmin i dzielnic m. st. Warszawy	25	3	0	2	1	1	0	5	0	1	2	1	1	1	1	3	3
z tego																	
w gminach do 20 tys.	20	1	0	1	1	1	0	4	0	1	2	1	1	1	1	3	2
w gminach pow. 20 tys. i dzielnicach	5	2	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Wybory przedterminowe do rad gmin	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	0	0	0	0

<i>Odwoływany organ jednostki samorządu terytorialnego</i>	<i>Referenda w sprawie odwołania organów jednostek samorządu terytorialnego *)</i>				
	<i>przeprowadzone</i>	<i>z tego</i>			
		<i>nieważne</i>	<i>ważne</i>	<i>z tego</i>	
				<i>skuteczne</i>	<i>nieskuteczne</i>
Rada	19	17	2	2	17
Wójt (burmistrz, prezydent miasta)	59	52	7	7	52
Razem	78	69	9	9	69
w tym referenda w dwóch sprawach	17				

*) W przypadku referendum w 2 sprawach liczone są one odrębnie